ԱՎԱՆԳԱՐԴ

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ՊԱՐԲԵՐԱԿԱՆ ԼՈՒՅՍ Է ՏԵՍՆՈՒՄ 1923Թ. ՄԱՅԻՍԻ 5-ԻՑ 18(11079) 20 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ, ՈՒՐԲԱԹ, 1995թ.

Ի՞ՆՉ Է ՆՇԱՆԱԿՈՒՄ ԼԻՆԵԼ ՀՀ ՔԱՂԱՔԱՑԻ

Վերջին նստաշրջանում Ազգային ժողովն առաջին ընթերցմամբ ընդունեց «ՀՀ քաղաքացիության մասին» օրենքը:

Ի՞նչ է իրենից ներկայացնում այդ օրենքը, ի՞նչ իրավունքներ է վերապահում Հայաստանի քաղաքացիներին և ի՞նչ պարտականություններ է դնում նրա առջև. այս հարցերը մեկնաբանել խնդրեցինք ՀՀ ԱԺ իրավական ծառայության ղեկավար, ՌԴ Էկոնոմիկայի, Ֆինանսների և իրավունքի ակադեմիայի իսկական անդամ, իրավաբանական գիտությունների թեկնածու Հենրիկ Խաչատրյանին:

«ՀՀ քաղաքացիության մասին» օրենքը ընդունվեց առաջին ընթերցմամբ

— Քաղաքացիության հիմնահարցը չափազանց կարևոր է, որովհետև պետությունն ունի իր ատրիբուտները, որոնցից մեկը քաղաքացիությունն է: Չի կարող լինել պետություն առանց քաղաքացիության. խոսքն, իհարկե, ինքնիշխան պետության մասին է: Քաղաքացիության մասին օրենքի նախագիծը բավական երկար ճանապարհ է անցել. եղել են մի քանի նախագծեր, քննարկումներ: Այդ նախագծերում, ինչպես ասում են ջրբաժան գիծ է եղել երկքաղաքացիությունը (բիպատրիզմը):

Առաջին ընթերցմամբ ընդունված այս օրենքը ծավալով մեծ չէ. բաղկացած է 32 հոդվածներից, որոնք ներառում են քաղաքացիության հետ կապված բոլոր հիմնահարցերի, խնդիրների լուծումները:

— Ի՞նչ ասել է քաղաքացիություն. նախկինում էլ մենք ունեցել ենք քաղաքացիություն և օրենք դրա մասին:

— Այո; գործում էր Խորհմիության «Քաղաքացիության մասին» օրենքը, որը վերջին անգամ թարմացվեց 1991թ.: «Քաղաքացիության մասին» օրենքի խնդիրն է նախ, սահմանել, թե ինչ է քաղաքացիությունը, ինչ սկզբունքներ են դրվում դրա հիմքում, ինչ կարգավիճակ ունեն քաղաքացիություն չունեցող անձինք (ապատրիդները) և ինչ տարբերություն կա նրանց և քաղաքացիների միջև, ինչպես է ձեռք բերվում կամ դադարեցվում քաղաքացիությունը և այլն: Հիմնականում երկու խոշոր հարցեր են օրենքի հիմքում քաղաքացիության ձեռքբերումը և դադարեցումը: Այնուհետև, ՀՀ-ում ո՞վ իրավունք ունի լուծել քաղաքացիության հետ կապված հարցեր. օրենքի 5-րդ գլուխը նվիրված է հենց այս հիմնահարցին:

Ասեմ, որ առաջին ընթերցմամբ ընդունված նախագծի առաջին հոդվածը

(Վերջը 2-րդ էջում)

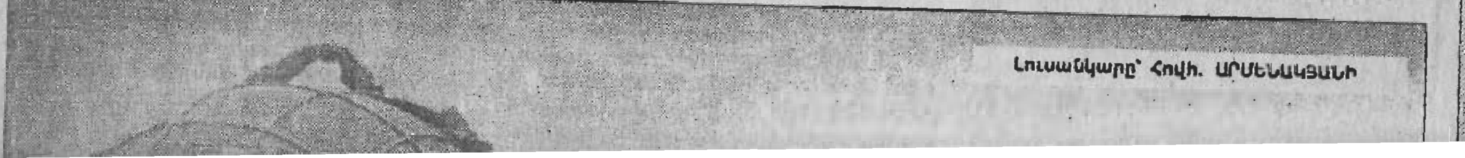

Լուսանկարը՝ Հովհ. ԱՐՄԵՆԱԿՅԱՆԻ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ Է

Հայաստանն այսօր ապրում է բուռն փոփոխությունների ժամանակաշրջան: Փոփոխություններ, որոնք բնական ազդեցություններ ունեն բոլոր խավերի, և դրանցից ամենաընդգրկունի՝ երիտասարդության վրա: Ինձ թվում է, հասել է այն պահը, երբ երիտասարդությանն անհրաժեշտ է ուշադրություն և հոգատարություն բարձր մա-

Անհրաժեշտ անդրադառնալ կառույցներին

կարդակով, այսինքն պետական քաղաքականություն...

ՀԱՅՐԵՆ...

Նախորդ շաբ... ներքաղաքական... իրավամբ կարե... գային ժողովի ... նի Հանրապետու... թյան մասին» ... քննարկումը և այ... սամյա վաղեմու... յուն ունեցող փո... փաթուղթը երկ... դեգերումներից... կը վերսկին օր... այն տեսանկյունի... թյան տարբեր խ... հակասական ... դրսևորել այս խն... նախկինում և թե ... նչել նաև, որ նա... նին հարուկ էմո... այս անգամ բայ... ցավոք, դեռևս չի... նախագծի առավե... Մեկ անգամ և... կաթողով սահմա... րի և պարտականո... նկատենք միայն, ...

ՊԱՏՄՈՒԹ...

Այսօր մեր ...
ռուսական հա...
փոխարկիչիդնե...
Մեր հարցադրու...
կա իրավիճակի...
միջև հարաբերո...
նանկարների մ...

— Կազմակերպու...

...յուրովին նոր բնագավառներ,
...աքերություններ, բայց երի-
... մարդը պետականությա-
... գործընթացում անպայման
... զգա իր կարևորությունը, իր
...ռինելի դերը հասարակութ-
...նցում: Նա պետք է սպասա-
...կություն, որպեսզի դրսևորի
...ությունները: Եվ հարկ է, որ պե-
... մարմինները զբաղվեն այս
... գործով:
...կության նախարարությունում
...լում է երիտասարդական հար-
...վարչություն: Այստեղ աշխա-
... պետք է փարվի ըստ բնագա-
...ի մասնագիտության, աշխատող
...սարդության և այլոց շրջանն...

...ր դեպքերում կարծիքս այն է,
...իտասարդության հետ աշխա-
... անհրաժեշտ:
...ցենայի, որ «Ավանգարդը» եր-
... ... իր ...
...րներ կրթելու, դաստիարակելու
... այս անգամ արդեն մեր օրերի
...ինձ թվում է, այս գործում կար-
...աշխատանքը ունի կարևորելու
... աշխատանքային կոլեկտիվը,
...վարդույց ծանաչում եմ և երկար
...ներ համագործակցել ենք: Այն-
...ր, պետական քաղաքականութ-
...րականացման գործում «Ավան-
...ի» հետ ես հույս եմ կապում:
... սնում է ՀՀ նախագահին կից
...սարդական հարցերի խորհր-
...րդն ստեղծվելը այս տարի և հի-
...ի գործում ինչ-ինչ պատճառնե-
...ասեմ, որ իմ կարծիքով, ՀՀ նա-
...ին՝ երիտասարդական հարցերի
... նոր ապարատ ունենալու մասին
...դեռևս ոչինչ հայտնի չէ, բայց
...մ եմ, որ նա այս հրատապ ու
... կարևորությունը չկորցնող հար-
...որհրդատու անպայման պետք է
...ա, որը կկոորդինացնի հրագործ-
...քաղաքականությունը, առաջնայի...
...րների մասին տեղեկատվություն
... նախագահին:

Գրիգոր ԱՎԱԳՅԱՆ
ԱԺ պատգամավոր

...ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ...ՐՁԻ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍԸ՝ ԲԱՐԵԿԱՄՈՒԹՅԱՆ ԱՌՀԱՎԱՏՉՅԱ

...Օրերս Խնկո-Ապոր անվան ազ-
...յին մանկական գրադարանում
...վել ֆրանսիական գրքի ցուցա-
...դես, որը կազմակերպել էին Հա-
...տանում Ֆրանսիայի Հանրապե-
...ության դեսպանատունը, ՀՀ մշա-
...յթի, երիտասարդության հարցերի
... սպորտի նախարարությունը և
...դարանի կոլեկտիվը:
... Բացման խոսքով հանդես եկավ
...գրադարանի տնօրեն Հ. Դանիելյանը:
...ուհին ... Հայաստանում Ֆրանսիա-
... Հանրապետության դեսպան տի-
... ... ասաց, որ համագոր-
...ակցությունը խորանալու ...
...ի ու, անկասկած, կնպաստի իրա-
... ... բայց
...մշակույթների ավելի
... ... նախաձեռ-
... է ... Տերյան ...
... Հրատարակել ...
... ... հայերե-
... ֆրանսերեն և ընդհակառակը:
...Հրատարակությունները Հայաս-
...տանում կիրականացնեն «Արդոնի»,

մանկավարժական գործու-
ժողով նվիրված օսմանյան Թուրքիայում հայերի ցեղասպանության 80-ամյակին: Ռուսաց լեզվի և գրականության ֆակուլտետի (որի դեկանը մեր կոորդինացիոն խորհրդի անդամ, պրոֆեսոր Լևոն Մկրտչյանն է) ուսանողների հետ միասին եղանք Հոկտեմբերյանում ռուս սահմանապահների մոտ: Տեղի ունեցան հե-

ինչ թվելու կարիք չկա: Ցավոք, իրավիճակը այնպես դասավորվեց, որ ամռան ամիսներին մենք զբաղված էինք այլ գործերով: Հիմա մենք նորից աշխատանքային ակտիվ վիճակում ենք:

— Եվ ինչի՞ց սկսվեց ձեր կարճ պատմության նոր փուլը:

(Վերջը 2-րդ էջում)

ՆՈՐ ԾՆՈՒՆԴ՝ ԻՐԱՆԱՀԱՅ ԿՅԱՆՔՈՒՄ «ԱՊԱԳԱՅ»

«Ապագայի» առաջին համարը

Ամեն ծնունդ ինքնատիպ է յուրովի և յուրաքանչյուր նորամուտ ողջունելի է, եթե բարուն է հետամուտ: Առավել ևս՝ նոր մամուլի ծնունդը, այն էլ՝ բարդ ու հակասական մեր ժամանակներում: Եվ փառք աստծո, մեր օրերում ծնվում են թերթեր՝ հայապահ ու հայախոս: Ու ոչ միայն Հայաստանում: Դրա ամենաթարմ վկայությունը նորերս Իրանի Իսլամական Հանրապետությունում ծնունդ առած «Ապագայ» պարբերականն է, որի անդրանիկ համարն իսկ լուրջ հայտ է՝ սփյուռքի հայության համախմբելու, հայրենիքի հետ նրանց կապերն ամրապնդելու գործում:

«Ապագայ». արտաքնապես խորը վերլուծություն պետք չէ թերթի անվան իմաստի ծալքերը վերծանելու համար: Առավել ևս, ամենահաճախ գործածվող այն բառերից է, որոնք միայն հույս են ներշնչում և ամրապնդում «գալու եկող» ցալիքի հավատը: Համենայն դեպս, թերթի «Խմբագրականում» նշված է՝ «Հենվելով անցյալին և հայացք նետելով ապագային, ուստի ընտրել ենք «Ապագայ» անվանումը»:

Ես չհասցրի հարցնել՝ թերթի հիմնադիրները երկա՞ր են մտածել՝ այս անունն ընտրելիս, բայց որ ընտրությունը դիպուկ է՝ փաստ է: Թերթի երիտասարդ գլխավոր խմբագրի՝ ԷԴԻԿ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆԻ հրճվանքախառն շփոթությունն էլ ընկալելի էր: Եվ նրա հետ մեր զրույցը վերծ էր ամեն տեսակի պայմանականություններից. յոթանասունհինգամյա թերթի խմբագրությունը չէր կարող չհիպարտանալ իրանահայ գործընկերոց ջանքերով ծնունդ առած «Ապագայ»-ով:

(Վերջը 2-րդ էջում)

ԹԵՔԵՅԱՆ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ՄՐՑԱՆԱԿԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆՑԻ ԼՐԱԳՐՈՂՆԵՐԻՆ

Հոկտեմբերի 12-ին, «Առավոտ» օրաթերթի գլխավոր խմբագիր, հեռուստալրագրող Արամ Աբրահամյանին և «Ազգ» օրաթերթի հիմնադիր, լրագրող Հակոբ Ասատրյանին հանձնվեցին Թեքեյան մշակութային միության «Վարդգես և Ռիտա Պալյան» հիմնադրամի հայ մամուլի 1995 թվականի մրցանակները՝ հուշատախտակ և 1000-ական ամերիկյան դոլար: Ա. Աբրահամյանն ու Հ. Ասատրյանը Հայաստանում առաջինն արժանացան սույն մրցանակին:

Շնորհավորելով գործընկերներին՝ «Ավանգարդը» նրանց ցանկանում է երկար տարիների լրագրողական բեղուն գործունեություն, մաղթում չընկրկել ընտրած ուղուց:

ՇՆՈՐՀԱՎՈՐՈՒՄ Է «ԱՎԱՆԳԱՐԴԸ»

Այսուհետ «Լրագիր» օրաթերթը իր ութ էջերից չորսը շաբաթը մեկ անգամ տրամադրելու է երիտասարդությանն ու նրա խնդիրներին: «Ավանգարդը» ողջունում է գործընկերների դրվատելի նախաձեռնությունը:

Բարեկամներ, այս ծով հոգսերի մեջ երիտասարդությունն ամենաշատ տուժողն է: Մենք դա յուրաքանչյուր օր զգում ենք մեր մաշկի վրա: Միասին վեր հանենք մեր հիմնախնդիրներն ու հասցնենք հանրության ուշադրությանը: Դուք ձեր կողմից, մենք՝ մեր: Գուցե մեզ լսո՞ղ լինի:

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ԸՆՏՐՈՒԹՅԱՆ ԴԻՐՔԵՐՈՒՄ

Սկիզբը 1-ին էջում

քի հետ՝ օտարելով միլիոնավոր մեր հայրենակիցների: ԱՄՆ-Ք-ն ուղղակի հայտարարել, թե իշխանությունների «ամբողջ ստրատեգիան հանգում է հետևյալին՝ ունենալ ծորացված Հայաստան, իրենց ենթակա և իրենց կողմից հեշտ կառավարելի»: ԱԺՄ պատգամավորական խմբակցության անդամների կարծիքը նույնպես հեռու չէ նախորդից, որոնք իրենց ժխտական կեցվածքով անընդունելի են համարում մի նախագիծ, որը «կամայականության իրավունք է տալիս իշխանության խմբի ներկայացուցիչներին»: Ի դեպ, այս մտավախությունը չի կարելի կտրականապես անհիմն որակել, թեկուզ այն պարզ պատճառով, որ վերջին տարիներին սփյուռքի թե քաղաքական և թե համայնքային զանազան խմբեր բազմիցս շեշտել են իրենց անհամաձայնությունը այդպիսի դրոշմանք, և այժմ այնքան էլ հստակ չէ, թե օրենքի ընդունման դեպքում ինչպիսի արձագանք կհաջորդի դրան:

Մյուս խոչընդոտը կապվում է վերջին շրջանում հանրապետությունը լքած այն հազարավոր քաղաքացիների ճակատագրի հետ, որոնք հայրենի հանգամանքների բերումով ժամանակավոր կամ մշտական բնակություն են հաստատել Ռուսաստանում և ԱՊՀ երկրներում: Պաշտոնական աղբյուրների համաձայն, ներկայումս միայն Ռուսաստանում քաղաքացիություն են ստացել 10 հազար հայաստանցիներ, իսկ ավելի քան 5 հազարը ներթագրվել է այն ձեռք բերելու համար: Ճիշտ է, օրենքի նախագիծը այդպիսի դեպքերի համար մեկ տարվա տողանցք է նախատեսում, սակայն շատերի՞ն արդյոք կհաջողվի օգտվել պատեհ առիթից և հնարավոր դարձնել իրենց վերադարձը: Ընդ որում հարմար առիթ է հիշելու նաև այն մասին, որ բազմաթիվ այլ դեպքերում Ռուսաստանի փորձը և օրինակը մատնանշել սիրող մեր օրենսդիրները այս դեպքում անտեսած մոռացան, որ նույն այդ Ռուսաստանն այսօր թույլատրում է երկքաղաքացիությունը առաջին հերթին այն տարածքում ապրող ԽՍՀՄ քաղաքացիների վրա.

Եվ ընդհանրապես, օրենքի նախագծի շուրջ ու շուրջ վեճերը մեծավորվել են թե իրենց մոտեցմամբ, թե ձևակերպումներով և թե առավել ևս, հետևանքներով: Մի դեպքում այն համարվում է անհետաձգելի՝ արտաքին տնտեսական ներդրումների հոսքը նվազեցնելու առումով, մեկ այլ դեպքում փաստում է, որ մենք 4 տարի շարունակ իրավաքաղաքական չենք համարձակվել Հայաստանի քաղաքա-

«ԱՊԱԳԱՅ»

Սկիզբը 1-ին էջում

— 22-23 տարի է՝ զբաղվում եմ հայագիտական հարցերով, հրապարակել եմ բազմաթիվ գրքեր, հոդվածներ՝ Հայաստանի մասին, որոնցից կառանձնացնեի հատկապես «Հայ ժողովրդի պատմություն» եռահատորյա աշխատության պարսկերեն թարգմանությունը,— *պատմում է ծնունդով իրանցի, բայց ազգությամբ հայ Էդիկ Բաղդասարյանը, ով «Ապագայ»-ի գլխավոր խմբագիր լինելուց զատ, իրանագիտական հաստատության հայագիտական բաժնի տնօրենն է նաև:*

— Թերթի առաքելությանն անդրադառնալուց առաջ, կխնդրեի մի քանի խոսք՝ դրա անվան մասին: Մեկ հարց ևս՝ թերթ ստեղծելու համար ժամանակը որքանո՞վ էր նպաստավոր:

— «Ապագայ» անվանելով, ի նկատի ունենք հիմնականում մեր հայրենիքի և հայ-իրանական հարաբերությունների ապագան: Հարկ է նշեմ, որ թերթի գլխավոր առաքելությունը իրանահայությանը իր անցյալին, մշակույթին ծանոթացնելն է, հայ ժողովրդի ներկայի մասին պատմելը: Ի դեպ՝ բոլոր տեսակի կուսակցական և խմբակցական մոտեցումները բացառելով...

— Ներեցեք՝ ընդհատելու համար. Դուք հատկապես շեշտում եք, որ թերթի էջերում մերժում եք քաղաքական, կուսակցական քարոզը: Իրանում, մասնավորապես հայ համայնքի կողմից ևս մերժելի՞ են քաղաքականությունն ու կուսակցականությունը, թե՞ պարզապես այնտեղ էլ մարդիկ հոգնել են նեղխմբակցական շահերի բախումներից, քաղաքական-կուսակցական խաղերից:

— Ժողովուրդը հոգնել է. ոչ թե կուսակցություններն ու քաղաքականությունն են մերժելի, այլ՝ ճիշտ նկատեցիք, քաղաքական-կուսակցական խաղերը: Մեր նպատակն է անկեղծ զրույց սկսել ընթերցողի հետ, նրան հետաքրքիր նորություններ հաղորդել, պատմել հետաքրքիր դեպքերի ու մարդկանց, նորանկախ Հայաստանի ներկայի և ապագայի ծրագրերի մասին:

— Հայաստանի մասին պատմող նյութերն, ինչ խոսք, հեռվում գրվել չեն կարող...

— Բնականաբար: Այստեղ մենք պայմանավորվածություններ ունենք և դեռ նորերը ձեռք կբերենք՝ նյութեր, լրատվություն փոխանակելու համար: Կարծում եմ նաև հայաստանցի ընթերցողին կհետաքրքրի իրանահայության կյանքն ու մշակույթը:

— Թերթ տպագրելու համար պահանջվող ծախսերն ամենքիս էլ խեղճացնում են, ուստի թույլ եմ տալիս ինձ հարցնել՝ ինչպե՞ս եք հոգալու թերթի ֆինանսական հոգսերը, ունե՞ք հովանավոր:

— Հովանավոր ունենալն հակասում է մեր սկզբունքին: Առայժմ հիմնվում ենք խմբագրական կոլեգիայի ֆինանսական հնարավորությունների, այսինքն՝ նրանց անձնական ներդրումների վրա: Բայց մեր համայնքում կան նաև անկուսակցական անհատներ, ովքեր ի վիճակի են մեզ օգնել, և արդեն կան խոստումներ: Բացի այդ, բոլոր թերթերը նյութական միջոցներ են ստեղծում գովազդներ տպագրելով:

— Պարոն Բաղդասարյան, Դուք չմերժեցիք մեր հրավերը. մինչ այս, ծանո՞թ էիք «Ավանգարդ»-ին:

— Հայաստանում հրապարակվող բոլոր թերթերն էլ հետաքրքիր են մեզ համար: Այստեղ լուրջ բարեփոխումներ են կատարվում, և թերթերից, լրատվական միջոցների շնորհիվ մենք տեղեկանում ենք այդ ամենին: «Ավանգարդ»-ը ծանոթ թերթ է և, եթե չեմ սխալվում չունի կուսակցական պատկանելություն: Հույս ունեմ նաև, որ մեր գործընկերների օգնությամբ «Ապագայ»-ը հետաքրքիր ու ընթերցվող կդառնա:

— Եթե Դուք ի նկատի ունեք համագործակցությունը, «Ավանգարդն» ընդունում է Ձեր առաջարկը: Եվ, իբրև այդ համագործակցության՝ նախաքայլ, Ձեզ կխնդրեինք հակիրճ ներկայացնել իրանահայ համայնքը:

— Իրանահայության ճնշող մեծամասնությունը կենտրոնացած է Թեհրանում, ուր ստեղծված են բազմաթիվ միություններ, հայկական դպրոցներ: Արդեն ասացի այդ մասին՝ նեղխմբակցական և կուսակցական պայքարը մասնակի լճացումներ է առաջ բերել, հասարակական կյանքում նկատելի է պասիվություն: Հույս ունենք՝ թերթի միջոցով նաև այդ պասիվության վերացմանը նպաստել:

Իրանահայ համայնքի մասին հնարավոր չէ հակիրճ պատմել:

— Այո: Մեր հետագա համագործակցության ընթացքում այդ կարվի, անշուշտ: Ի՞նչ կմաղթեիք Ձեր թերթի ընթերցողներին:

— Մենք պետք է ձգտենք օգնել իրանահայությանը՝ ինքնաճանաչման գործում: Կմաղթենք, որ հանձին «Ապագայ»-ի, իրանահայությունը գտնի իսկական բարեկամի և ավելի համախմբվի: Իհարկե, նաև թերթի շուրջ համախմբվի:

— «Ավանգարդն» իր և իր ընթերցողների կողմից նույնն է մաղթում կրտսեր գործընկերոջը, յուրաքանչյուր թերթի հեղինակությունը կախված է նրա անկեղծությունից, անաչառությունից, սկզբունքայնությունից:

Զ. Ա.

ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ԱՆԻՎԸ ԵՏ ՉԵՍ ՊՏՏԻ

Սկիզբը 1-ին էջում

— Իմ կարծիքով, շատ կարևոր և բարի գործով: Ինչպես գիտեք, մենք սերտ

ենք այն բանից, որ մեր երկու ժողովուրդների միջև սերտ համագործակցությունը պետք է զարգանա, անկախ այն բանից,